

International
Labour
Organization

Проект виконується
Міжнародною організацією праці

Проект ЄС-МОП

«На шляху до безпечної, здорової та задекларованої праці в Україні»

Проект фінансується
Європейським Союзом

Інспекція праці

Серія онлайн-тренінгів
з міжнародних і європейських стандартів з питань праці

Антоніу Сантуш

www.ilo.org.shd4Ukraine

<https://www.facebook.com/shd4Ukraine>

Четвер, 23 липня 2020 року

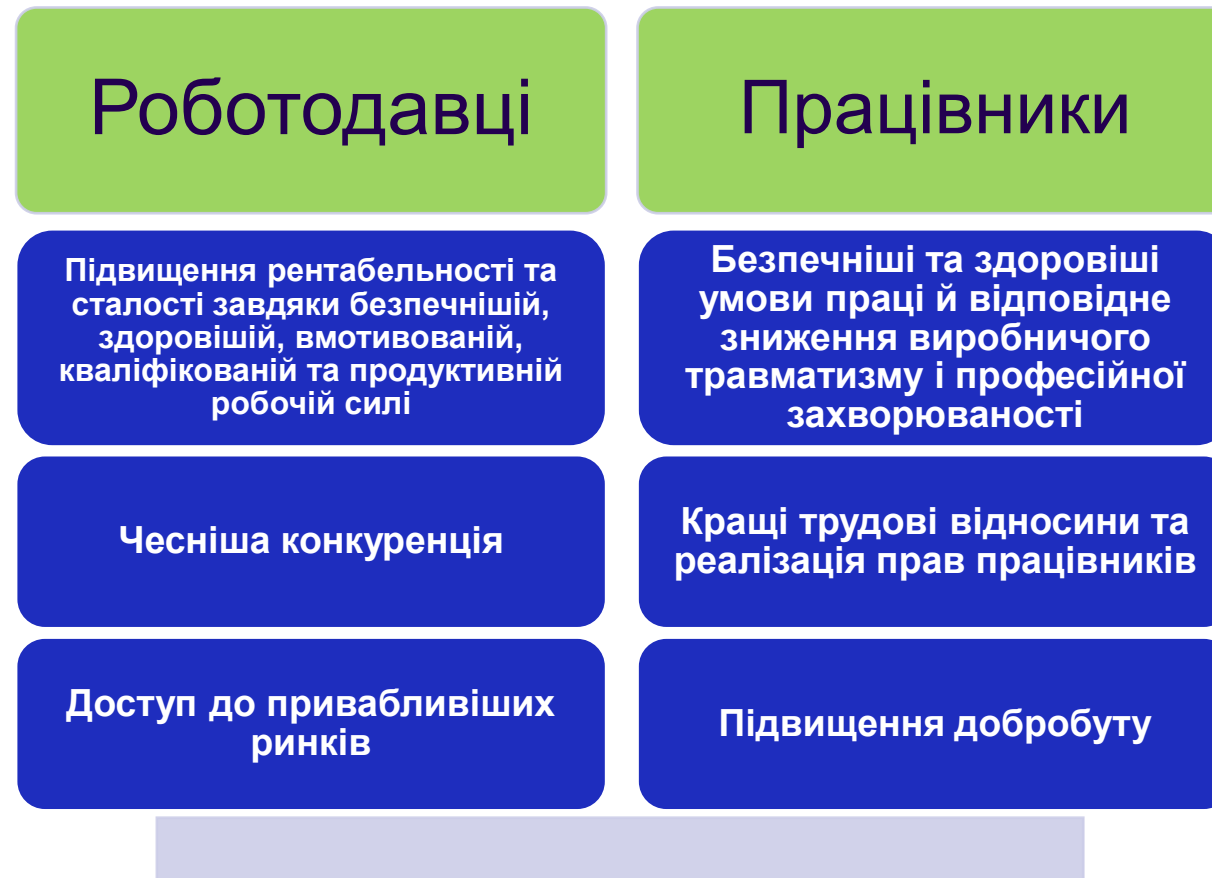
Зміст

- ▶ Що таке інспекція праці?
- ▶ Переваги ефективної системи інспекції праці
- ▶ Основні міжнародні стандарти з інспекції праці
- ▶ Головні проблеми щодо інспекції праці в Україні
- ▶ Головні здобутки для посадовців, які приймають політичні рішення, та спеціалістів-розробників правових актів
- ▶ Практичні приклади для обговорення
- ▶ Відповіді на запитання

▶ Інспекція праці

- ▶ Державна функція адміністрації праці, яка забезпечує застосування законодавства про працю і БЗР на робочому місці
- ▶ Головна роль - переконати соціальних партнерів у необхідності дотримуватися законодавства про працю і БЗР та в їхньому спільному інтересі в цьому відношенні
- ▶ Засоби:
 - превентивні заходи
 - освітні заходи
 - правозастосовні заходи

► Переваги ефективної системи інспекції праці

► Основні міжнародні стандарти з інспекції праці

- Конвенція 1947 року про інспекцію праці (№ 81) – ратифікована Україною 10/11/2004 р.
- Конвенція 1969 року про інспекцію праці у сільському господарстві (№ 129) – ратифікована Україною 10/11/2004 р.
- Протокол 1995 року до Конвенції 1947 року про інспекцію праці – Україною ще не ратифікований
- Рекомендація 1923 року щодо інспекції праці (№ 20)
- Рекомендація 1947 року щодо інспекції праці (№ 81)
- Рекомендація 1969 року щодо інспекції праці у сільському господарстві (№ 133)

Головні проблеми щодо інспекції праці в Україні

Інспектори праці в Україні не можуть:

- ▶ Здійснювати інспекційні відвідування (ІВ) з власної ініціативи, без попереднього дозволу, передбаченого документа і реєстрації відвідування в інформаційній системі
- ▶ Розширити обсяги ІВ, зазначені у документах, або тривалість ІВ, навіть якщо ситуація на робочому місці вимагає цього
- ▶ Здійснювати ІВ у будь-який час дня або ночі будь-якого робочого місця без попереднього повідомлення
- ▶ Здійснювати ІВ, коли роботодавець або його представник відсутні
- ▶ Здійснювати ІВ із тривалістю, частотою і ретельністю, які, на їхню думку, необхідні
- ▶ Накладати санкції щодо виявлених порушень, якщо роботодавець, отримавши інформацію, їх усуває
- ▶ Сприяти і забезпечувати дотримання законодавства незареєстрованими роботодавцями (які зазвичай не дотримуються вимог частіше)
- ▶ Призупиняти роботи навіть у разі безпосередньої загрози здоров'ю, безпеці або життю працівників

▶ Головні проблеми щодо інспекції праці в Україні

А також:

- ▶ Дуже широке коло обов'язків Держпраці, що може ставити під загрозу належне виконання першочергових обов'язків інспекції праці, а також авторитет і неупередженість інспекторів праці
- ▶ Систематичне запровадження мораторіїв
- ▶ Вступне і періодичне навчання інспекторів праці
- ▶ Умови праці і засоби ІП для виконання обов'язків
- ▶ Процес децентралізації (делегування повноважень ІП ОМС):
 - ▶ ОМС не є під контролем і наглядом центрального органу
 - ▶ ІП ОМС не мають статусу державних службовців
 - ▶ Кваліфікації, відбір, призначення, навчання і умови праці ІП ОМС

Головні проблеми щодо інспекції праці в Україні

Згідно з Зауваженнями КЕЗКР щодо застосування Конвенцій № 81 і 129 в Україні – 2019 р.

▶ **Головні здобутки для посадовців, які приймають політичні рішення, та спеціалістів-розробників правових актів**

Основні обов'язки інспекції праці

- ▶ Забезпечувати застосування законоположень у галузі умов праці та захисту працівників на роботі (наприклад, положень про робочий час, заробітну плату, безпеку праці, охорону здоров'я та добробут, використання праці дітей і підлітків та інших відповідних питань)
- ▶ Надавати роботодавцям і працівникам технічну інформацію та консультації щодо найефективніших засобів дотримання законоположень
- ▶ Інформувати компетентний орган влади про недоліки або зловживання, які не підпадають під чинні законоположення

▶ **Головні здобутки для посадовців, які приймають політичні рішення, та спеціалістів-розробників правових актів**

Сфера дії інспекції праці:

- ▶ Промислові підприємства
- ▶ Торговельні підприємства
- ▶ Сільськогосподарські підприємства
- ▶ Діяльність у секторі некомерційних служб

Головні здобутки для посадовців, які приймають політичні рішення, та спеціалістів-розробників правових актів

Організація, укомплектування і діяльність інспекції праці:

- ▶ Функціонування інспекції праці під наглядом і контролем центрального органу влади
- ▶ Передбачити достатню кількість інспекторів праці для ефективного виконання обов'язків з урахуванням:
 - важливості завдань, що їх повинні виконувати інспектори (зокрема числа, роду, розміру і розташування підприємств, які підпадають під контроль інспекції; чисельності та категорій працівників, зайнятих на цих підприємствах; кількості та складності законоположень, застосування яких належить забезпечити)
 - матеріальних засобів, наданих у розпорядження інспекторів, і
 - практичних умов, у яких повинні здійснюватися інспекційні відвідування, щоб бути ефективними

▶ **Головні здобутки для посадовців, які приймають політичні рішення, та спеціалістів-розробників правових актів**

Організація, укомплектування і діяльність інспекції праці:

- ▶ Передбачити проведення інспекції на підприємствах так часто і так ретельно, як це потрібно для забезпечення ефективного застосування відповідних законоположень
- ▶ Повідомляти ІП про нещасні випадки на роботі та професійні захворювання
- ▶ Забезпечити, щоб у разі інспекційного відвідування інспектори повідомляли про свою присутність роботодавця (або його представника), представників працівників, якщо тільки вони не вважають, що таке повідомлення може завдавати шкоди виконанню ними своїх обов'язків
- ▶ Залучати до інспекційних відвідувань належним чином кваліфікованих технічних експертів та спеціалістів (напр. з медицини, механіки, електрики та хімії) з метою забезпечити застосування законоположень щодо БЗР а також розслідувати вплив робочих процесів, використовуваних матеріалів і методів праці на стан здоров'я і безпеки працівників

▶ **Головні здобутки для посадовців, які приймають політичні рішення, та спеціалістів-розробників правових актів**

Організація, укомплектування і діяльність інспекції праці:

- ▶ Співпрацювати з іншими урядовими службами, а також державними й приватними установами, які проваджують аналогічну діяльність
- ▶ Забезпечити співпрацю між співробітниками інспекції праці та з роботодавцями і працівниками або їхніми організаціями
- ▶ Персонал інспекції має складатися з державних службовців, статус і умови роботи яких забезпечують стабільність їхньої посади і роблять їх незалежними від будь-яких змін в уряді чи будь-якого небажаного зовнішнього впливу
- ▶ До складу персоналу інспекції мають входити як чоловіки, так і жінки

Головні здобутки для посадовців, які приймають політичні рішення, та спеціалістів-розробників правових актів

Вимоги до прийняття на роботу інспекторів праці та умови їхньої праці:

- ▶ Інспекторів праці необхідно набирати суто на підставі їхньої придатності до виконання їхніх обов'язків
- ▶ Інспектори праці мають проходити відповідну підготовку (вступне і періодичне постійне навчання)
- ▶ Інспектори праці повинні мати місцеві бюро, обладнані належним чином і доступні для всіх заінтересованих осіб
- ▶ У розпорядженні інспекторів праці повинні бути транспортні засоби, потрібні для виконання їхніх обов'язків
- ▶ Необхідно забезпечити відшкодування інспекторам праці всіх витрат, пов'язаних з пересуванням та будь-яких додаткових витрат, потрібних для виконання їхніх обов'язків

▶ Головні здобутки для посадовців, які приймають політичні рішення, та спеціалістів-розробників правових актів

Повноваження інспекторів праці:

- ▶ Безперешкодно входити без попереднього повідомлення і в будь-яку годину доби на будь-яке підприємство, що підлягає інспектуванню
- ▶ Входити вдень у всі приміщення, що їх вони мають достатні підстави вважати за такі, що підлягають інспектуванню
- ▶ Здійснювати будь-які перевірки, контроль і розслідування, котрі вони вважають потрібними, зокрема:
 - ▶ наодинці або в присутності свідків ставити запитання роботодавцеві або персоналу підприємства щодо всіх питань, котрі торкаються застосування законоположень
 - ▶ вимагати ознайомлення з будь-якими книгами, реєстрами або документами, ведення яких приписано національними законами або нормативними актами з питань умов праці, і зняття з них копії або витягів
 - ▶ вимагати вивішування об'яв, як це передбачено законоположеннями
 - ▶ вилучати або брати з собою для аналізу зразки використовуваних або оброблюваних матеріалів і речовин (за умови повідомлення роботодавців або їхніх представників)

▶ **Головні здобутки для посадовців, які приймають політичні рішення, та спеціалістів-розробників правових актів**

Повноваження інспекторів праці:

- ▶ Вживати заходів із метою усунення недоліків, відзначених у якійсь споруді, обладнанні або методах праці, які вони мають підстави вважати такими, що загрожують здоров'ю чи безпеці працівників
- ▶ Забезпечити дотримання права оскарження в судових або адміністративних органах, яке може бути передбачене законодавством, давати розпорядження або вимагати, щоб було дано розпорядження:
 - ▶ щодо внесення в певний термін до споруд таких змін, які потрібні для забезпечення дотримання законоположень з питань охорони здоров'я та безпеки працівників
 - ▶ у разі безпосередньої загрози для здоров'я і безпеки працівників – щодо вжиття заходів, які підлягають негайному виконанню

Головні здобутки для посадовців, які приймають політичні рішення, та спеціалістів-розробників правових актів

Обов'язки інспекторів праці:

- ▶ **Чесність, незалежність і неупередженість** – інспекторам праці забороняється мати прямий або непряний інтерес у справах підприємств, які перебувають під їхнім контролем
- ▶ **Збереження професійної таємниці** – інспектори праці не можуть розголошувати, навіть після залишення служби, виробничі або комерційні таємниці або ж виробничі процеси, з якими вони могли ознайомитись під час здійснення своїх функцій
- ▶ **Конфіденційність джерела скарги** – інспектори праці повинні вважати абсолютно конфіденційним джерело будь-якої скарги і не повідомляти роботодавця чи його представника про те, що інспекційне відвідування було зроблене у зв'язку з отриманням такої скарги
- ▶ **Професіоналізм і компетентність** – інспектори праці повинні виконувати свої обов'язки на найвищому рівні професіоналізму, що вимагає дуже ефективних процесів добору і наймання кадрів, основаних на рівні їхньої придатності (на момент прийняття на роботу) для виконання своїх обов'язків, а також проведення вступного і подальшого навчання

▶ **Головні здобутки для посадовців, які приймають політичні рішення, та спеціалістів-розробників правових актів**

Поради та забезпечення застосування:

- ▶ Інспектори праці мають право самі вирішувати питання про те, чи слід робити попередження або давати поради замість того, щоб порушувати чи рекомендувати порушити провадження
- ▶ Особи, які порушують законоположення або ухиляються від дотримання законоположень, здійснення яких покладене на інспекторів праці, негайно піддаються судовому переслідуванню без попереднього повідомлення
- ▶ Національні закони або нормативні акти передбачають відповідні санкції за порушення законоположень, застосування яких підлягає контролю з боку інспекторів праці, і за перешкоджання інспекторам праці під час здійснення ними своїх обов'язків, і ефективного застосування цих санкцій

▶ Головні здобутки для посадовців, які приймають політичні рішення, та спеціалістів-розробників правових актів

Обов'язки щодо звітності:

- ▶ Інспектори праці або місцеві інспекційні служби подають центральному органів інспекції доповіді щодо результатів своєї діяльності
- ▶ Центральний орган інспекції публікує щорічну загальну доповідь щодо діяльності та відповідних напрямків роботи служб інспекції праці, які перебувають під його контролем, зокрема з таких питань:
 - закони і постанови щодо діяльності інспекції праці
 - персонал інспекції праці
 - відповідні статистичні дані (наприклад, щодо підприємств, які підлягають інспектуванню, та щодо чисельності працівників, зайнятих на цих підприємствах; щодо інспекційних відвідувань; щодо порушень і застосованих санкцій; щодо нещасних випадків на роботі та їхніх причин; щодо професійних захворювань та їхніх причин)

Микола

інспектор праці Держпраці
більше 10 років

В суботу, близько 10:00, він гуляв по місту і помітив на будмайданчику риштування висотою 10 м, які:

- не були належно закріплені і стабілізовані
- не було ЗКЗ від падіння з висоти
- 5 робітників працювали на висоті в умовах безпосереднього і серйозного ризику для їх життя, безпеки і здоров'я (падіння з висоти)

Він вирішив втрутитися,
аби упередити падіння
і смерть працівників

Доброго дня!
Я інспектор праці.
Ось моє посвідчення.
Роботи з вико-
ристанням цього
риштування мають
бути негайно зупи-
нені, тому що є ризик
падіння працівників
із висоти і вони
можуть загинути

Микола

Ви не маєте права зайти на
майданчик, тому що:

- Я не отримав попередньо повідомлення про це інспекційне відвідування
- Ви не надали документи про інспекційне відвідування, де зазначені підстави і предмет перевірки
- Ви не маєте повноважень призупинити роботи, навіть у разі безпосередньої загрози здоров'ю і безпеці працівників

Роботодавець

Микола не зміг здійснити
інспекційне відвідування

У понеділок в офісі він отримав вказівки розслідувати смертельний нещасний випадок на роботі - на будмайданчику, куди йому не дозволили зайти. Він стався у суботу близько 15:00. Працівник упав із висоти і помер...

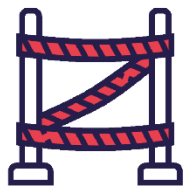
Тамара

інспектор праці Держпраці
більше 15 років

Отримала скаргу від профспілки
щодо неналежної безпеки
конкретного обладнання на вин-
ному заводі

Вона отримала всі дозволи на
інспекційне відвідування, вве-
ла дані в базу (дата, предмет пе-
ревірки...), роздрукувала доку-
менти і повідомила роботодавця

Під час інспекційного відвідування вона помітила в іншому підрозділі заводу
(із резервуарами для зберігання вина, закритий простір) проведення робіт
без належного обладнання для вибухонебезпечного середовища

Ви оцінили ризики, пов'язані
з цими роботами?
Яких заходів було вжито?

Тамара

Перевірка цієї зони не зазначена в до-
кументах про інспекційне відвідування

Роботодавець

Вона продовжила перевірку робочого обладнання, зазначеного
в документах, і раптом почула потужний вибух...

Інформаційні ресурси на сайті Проєкту ЄС-МОП

ilo.org/shd4Ukraine

Навчальний матеріал

Інфографіка

А також...

- Презентація
- Конвенція МОП № 81
- Конвенція МОП № 129
- Протокол 1995 р.
- Рекомендація № 20
- Рекомендація № 81
- Рекомендація № 133

Відповіді на запитання

Контакти

Дякую за увагу!

Thank you for your attention!

Проект виконується
Міжнародною організацією праці

International
Labour
Organization

Проект ЄС-МОП

«На шляху до безпечної, здорової та задекларованої праці в Україні»

Project is funded by European Union

Інспекція праці

Серія онлайн-тренінгів
з міжнародних і європейських стандартів з питань праці

www.ilo.org.shd4Ukraine

<https://www.facebook.com/shd4Ukraine>